

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev2 921/06
04.10.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Nikole Stanojevića, predsednika veća, Zvezdane Lutovac, Mihaila Rulića, Predraga Trifunovića i Vojimira Cvijovića, članova veća, u pravnoj stvari tužilaca AA, BB, VV i GG, koje sve zastupa punomoćnik AB, adv., protiv tuženog "DD", koga zastupa punomoćnik BA, adv., radi poništaja rešenja o otkazu ugovora o radu, rešavajući o reviziji tužilaca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Zrenjaninu Gž.1.br.91/06 od 6.3.2006. godine, u sednici održanoj 4.10.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

USVAJA SE revizija tužilaca, UKIDAJU SE presude Okružnog suda u Zrenjaninu Gž.1.br.91/06 od 6.3.2006. godine, i presuda Opštinskog suda u Zrenjanu P.1.br.1763/04 od 25.11.2005. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Zrenjaninu P.1.br.1763/04 od 25.11.2005. godine u stavu prvom, drugom, trećem i četvrtom izreke, odbijeni sud kao neosnovani tužbeni zahtevi tužilaca od prvog do četvrtog reda, kojim su tražili da se ponište otkazi ugovori o radu generalnog direktora tuženog br.2954 od 19.8.2004. godine kao nezakoniti i da se obaveže tuženi da tužioce vrati na rad na radno mesto na kome su radili pre davanja otkaza ugovora o radu i to tužioca prvog i drugog reda na radno mesto vozača C kategorije - manipulanta, tužioca trećeg reda na radno mesto tehničara na uzorkovanju, a tužioca četvrtog reda na radno mesto radnika na održavanju. U stavu petom izreke iste presude odlučeno je da svaka strana snosi svoje troškove postupka.

Odlučujući po žalbi tužilac Okružni sud u Zrenjaninu je presudom Gž.1.br.91/06 od 6.3.2006. godine, žalbe odbio kao neosnovane i potvrdio presudu prvostepenog suda.

Protiv pravnosnažne presude Okružnog suda u Zrenjaninu tužioci blagovremeno izjavili reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tuženi je dostavio pismeni odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu čl.399. ZPP ("Službeni glasnik RS" br.125/04), Vrhovni sud je našao da je revizija osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtev tužilaca za utvrđenje ništavosti rešenja generalnog direktora tuženog o otkazu ugovora o radu donetih pod brojem 2954 od 19.8.2004. godine i reintegracije tužilaca u radni odnos kod tuženog.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda, a na koje se zasniva i pobijana drugostepena presuda, proizilazi da su svi tužioci bili radnici tuženog na neodređeno vreme, članovi samostalnog sindikata tuženog i učesnici u štrajku, koji je organizovao izvršni odbor ovog sindikata odlukom od 30.4.2004. godine o stupanju u štrajk na dan 11.5.2004. godine. Ovom odlukom utvrđeno je da će se štrajk ispoljiti okupljanjem zaposlenih u fabričkom krugu, odnosno poslovnom prostoru i restoranu za ishranu radnika i da se u cilju ispunjenja u potpunosti svih obaveza tuženog po sporazumu koji je zaključen 6.1.2004. godine između njega i sindikalne organizacije kojim je okončan prethodni štrajk od 27.12.2003. godine postavljaju određeni zahtevi. Štrajk je započeo određenog dana u 6 časova, a predsednik Štrajkačkog odbora saopštio je da se svi učesnici vrate na svoja radna mesta jer je na pregovorima sa poslovođstvom postignut sporazum da se nastavi sa radom i da se ne utvrđuje minimum procesa rada. Istoga dana i 13.5.2004. godine vođeni su razgovori između Štrajkačkog odbora i generalnog direktora tuženog odnosno Odbora za pregovore poslovođstva, te je postignuta saglasnost oko isplate zarade radnika tuženika i saglasnost da se u tom smislu potpiše sporazum o prestanku štrajka koji će sadržati klauzulu da se isti nastavlja ako se ne ispune njegove odredbe. Tekst sporazuma sačinjen je istog dana i njega su potpisali direktor tuženog i predsednik pregovaračkog tima, a potom je on predat na potpis Štrajkačkom odboru. Po sačinjenom tekstu sporazuma potpisivanje je predviđeno i od stranke Sindikalne organizacije tuženog, koja je isti potpisala i overila pečatom zajedno sa predstavnicima Štrajkačkog odbora na dan 18.5.2004. godine. Nakon toga, usledila je isplata razlike zarada radnika u smislu navedenog sporazuma, da bi na dan 19.5.2004. godine generalni direktor tuženog u restoranu za ishranu radnika učesnicima štrajka saopštio da je za njega štrajk završen, jer su ispunjeni svi zahtevi Štrajkačkog odbora.

U periodu od 11.5.2004. godine do 19.5.2004. godine nije bilo obustave rada učesnika u štrajku a na dan 20. i 21.5.2004. godine rad je obustavljen i samo se okončava proces proizvodnje lekova, da bi se sprečilo propadanje supstanci. Na dan 21.5.2004. godine generalnom direktoru tuženog, koji je u jutarnjim časovima došao do kapije poslovnih prostorija tuženog sa pomoćnikom generalnog direktora za ekonomske odnose sprečeno je da uđe u kulu fabrike. Ulazna kapija je bila zaključana i vezana lancem, a predsednik Štrajkačkog odbora kao član veće

Ulag radnik. Odlazni kaplja je bila zadržana i vezana lancem, a prosvadani štrajkačkog odbora kao član 1000 grupe radnika sa unutrašnje stranke u dvorištu saopštio mu je da mu je zabranjen ulaz i da može da se vrati za Niš. Iznad ulazne kapije, na njoj i pored nje stajali su transparenti sa natpisima "___ hiljade akcionara \"DD\" traže poništenje nezakonite privatizacije", "Generalni štrajk", i treći u obliku saobraćajnog znaka koji pokazuje na desno gledano sa ulice prema kapiji sa natpisom \"DD\" (prezime generalnog direktora). Počev od 21.5.2004. godine sastanci menadžmenta tuženog vođeni su u hotelu \"EE\" zbog zabrane generalnom direktoru da uđe u preduzeće, zbog čega je on 28.5.2004. godine podneo tužbu Opštinskom sudu u Zrenjaninu protiv članova Štrajkačkog odbora i predsednika sindikata tuženog zbog smetanja poseda, u kom postupku je 15.6.2004. godine određena privremena mera kojom je navedenim licima naloženo da direktoru bez odlaganja omogući ulazak u poslovni krug preduzeća i korišćenja kancelarije u upravnoj zgradi. Izvršni postupak za sprovođenje ove privremene mere nije uspeo pošto učesnici u štrajku nisu dozvolili sprovođenje iste. Odeljenje inspekcije rada u ŽŽ izvršilo je inspekciji nadzor 11 puta u vremenskom periodu od 28.5. do 11.8.2004. godine, a Odeljenje inspekcije Novi Sad je dana 29.7.2004. godine naložilo generalnom direktoru tuženog da utvrdi minimum procesa rada. Postupajući po ovom nalogu direktor tuženog doneo je program po kojem je za minimum procesa rada predviđeno 77 zaposlenih, sa čim se saglasio i Štrajkački odbor osim u njegovom delu za 13 radnika koji su određeni da obavljaju poslove portira - čuvara. Pošto dogovor o radnicima koji će obavljati poslove obezbeđenja nije postignut, navedenoj trinaestorici radnika Štrajkački odbor zabranjuje ulazak u preduzeće a ove poslove obavljali su radnici koje je odredio sam Štrajkački odbor, sve do 16.8.2004. godine kada u večernjim časovima po nalogu generalnog direktora tuženog lica iz Poslovne agencije za obezbeđenje \"ZZ\" preuzimaju poslove obezbeđenja, nakon čega su učesnici štrajka radno vreme provodili u restoranu za ishranu radnika.

U svim osporenim rešenjima kao otkazni razlog navodi se teža povreda radne obaveze iz čl.101. st.1. tač. 3. i 4. Zakona o radu, u vezi čl.11. st.1. tač.b) pod tač.13. i 17. PKU tuženog od 6.1.2004. godine, a koja se sastoji u tome što su u svojstvu učesnika u štrajku dela zaposlenih koji je otpočeo dana 11.5.2004. godine, na dan 21.5.2004. godine sprečili generalnog direktora i njegovog pomoćnika da rade, te odbili svaku službenu saradnju sa generalnim direktorom i drugim članovima Uprave poslodavca radi obezbeđenja minimuma procesa rada. Pri tome, u obrazloženju osporenih odluka se navodi da su povređene odredbe Zakona o štrajku, da su u mogućnosti otkazivanja ugovora o radu zaposleni više puta usmeno upozoreni, a da je Izvršni odbor sindikata odbio da primi pismeni zahtev za davanje mišljenja o postojanju otkaznog razloga. Tuženi je inače na dan 19.7.2004. godine sačinio pismeno upozorenje o postojanju otkaznog razloga, pa ga je dana 21.7.2004. godine uputio tužiocima putem DHL pošte, a istog dana na isti način uputio i pismeni zahtev za davanje mišljenja sindikata tuženog. Dostava na kućnu adresu ostala je bez uspeha, pošto su ukućani tužilaca dali obaveštenje da se oni nalaze u prostorijama tuženog, ali dostavljač ni tu dostavu nije mogao izvršiti jer su kapije bile zatvorene, a poštar je po nalogu svog pretpostavljenog konstatovao da primaoci odbijaju prijem i vratili pošiljke kao neuručene tuženom, kako za tužioce tako i za sindikat tuženog.

Na bazi tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da je štrajk radnika tuženog postao nezakonit počev od 21.5.2004. godine kada je generalnom direktoru tuženog bio zabranjen ulaz u preduzeće. Tužiocima kao učesnicima tog štrajka prihvatili su da u njemu i dalje učestvuju i ako se odvijao protivno odredbama čl.7. st.2. i 3. Zakona o štrajku ("Službeni list SRJ" br.29/96), te su samim tim prihvatili posledice takvog postupanja i da su se ispunili uslovi da im se otkáže ugovor o radu shodno odredbi čl.18. st.2. istog zakona, koji predstavlja posebni otkazni razlog. Dalje, prvostepeni sud smatra da tužiocima kao učesnicima nezakonitog štrajka ne uživaju zaštitu predviđenu u čl.14. st.1. i 2. Zakona o štrajku, odnosno ne ostvaruju osnovna prava iz radnog odnosa, pa se na njih ne primenjuju ni odredbe čl.101. st.2. i čl.104. st.3. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS" br.70/01) pa je sledstveno tome bez značaja činjenica što im od strane tuženog kao poslodavca nije dostavljeno pismeno upozorenje na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu, kao ni to što samostalnom sindikatu tuženog nije dostavljen zahtev za davanje mišljenja.

Drugostepeni sud prihvata pravno stanovište prvostepenog suda nalazeći pritom da pravo tužilaca na samostalnu i kolektivnu odbranu od navoda tuženog kao poslodavca predviđeno odredbom čl.101. st.2. i čl.104. st. 3. Zakona o radu nije povređeno, jer situacija u kojoj se našlo poslovođstvo tuženog nakon 21.5.2004. godine premašila je domašaj njegovih stvarnih mogućnosti da zaposlene pojedinačno pozove na odbranu i konsultuje stav sindikata, pogotovu što je taj stav bio očigledan i javno demonstriran. Dalje, drugostepeni sud nalazi da nije obaveza suda da utvrđuje konkretne radnje i ponašanje svakog od učesnika štrajka pojedinačno u grupi štrajkača koja preuzima protivpravne radnje, budući da iz regulative odredbe čl.7. st.2. i st.3. i čl.18. st.2. Zakona o štrajku to ne sledi.

Osnovano se u reviziji tužilaca ukazuje da su nižestepeni sudovi učinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.361. st.2. tač.12. ZPP (da presude nemaju razloge u pogledu svih odlučnih činjenica) i da je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno.

Naime, odredbom čl.18. st.2. Zakona o štrajku predviđeno je da se samo članu Štrajkačkog odbora ili učesnik u štrajku koji štrajk organizuje i vodi na način kojim se ugrožava bezbednost lica i imovine ili zdravlje ljudi ili koji sprečava zaposlene koji ne učestvuju u štrajku da rade, odnosno onemogućava nastavak rada po okončanju štrajka ili sprečava poslodavca da koristi sredstva i raspoláže sredstvima kojima poslodavac obavlja delatnost čini povredu radne dužnosti za koju se može izreći mera prestanka radnog odnosa. To dalje znači da se ova zakonska odredba ne može odnositi na sve učesnike nezakonitog štrajka, kako to pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi, već samo na one koji takav štrajk organizuju i vode na opisani način. Kako u toku sprovedenog postupka nije od strane nižestepenih sudova utvrđeno da li tužiocima spadaju u krug navedenih lica, to se na njih samim tim i ne može primeniti ova zakonska odredba.

Stoji činjenica da je odredbom čl.14. st.3. Zakona o štrajku predviđeno da organizatori štrajka, odnosno učesnici u štrajku koji nije organizovan u skladu sa ovim zakonom neće uživati zaštitu utvrđenu u stavu 1. i 2. ovog člana,

a koja se odnosno na nemogućnost pokretanja postupka za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti i izricanja mere prestanka radnog odnosa zbog učesća u štrajku, te ostvarivanju osnovnih prava iz radnog odnosa, osim prava na zaradu, a prava iz socijalnog osiguranja u skladu sa propisima o socijalnom osiguranju. Međutim, to ne znači da bi na njih mogla da se primeni odredba čl.18. st.2. Zakona o štrajku i da im se izrekne mera prestanka radnog odnosa kao učesnika nezakonitog štrajka, ukoliko ga oni nisu organizovali i vodili.

Tuženi se inače prilikom donošenja osporenih rešenja i otkazivanjem ugovora o radu tužiocima pozvao na to da su počinili težu povredu radnih obaveza iz čl.101. st.1. tač.3. i 4. Zakona o radu. Međutim, prema odredbi čl.101. st.2. istog zakona poslodavac je dužan da u takvim slučajevima pre otkaza ugovora o radu zaposlenog upozori na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu, a shodno odredbi čl.104. st.3. istog zakona dužan je da pre otkaza ugovora o radu zaposlenom zatraži mišljenje sindikata čiji je član zaposleni.

Forma upozorenja o disciplinskim razlozima za otkaz nije propisana kao preduslov punovažnosti ove radnje poslodavca. Odlučujuće je da li je zaposleni upozoren o ovim razlozima i da li mu je omogućeno pravo na odbranu i izjašnjenje o njima, te da li se radi o valjanim razlozima za otkaz zaposlenom po ovom osnovu. Nesporno je da tuženi nije tužiocima dostavio pismeno upozorenje na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu, a od strane nižestepenih sudova nije utvrđeno da li je tuženi takvo upozorenje usmeno uputio tužiocima pre donošenja osporenih rešenja, da bi se sa tog aspekta mogla oceniti njihova zakonitost.

Kako je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno zbog čega nema uslova za preinačenje presude, primenom čl.407. st.2. ZPP, Vrhovni sud je odlučio kao u izreci rešenja.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti rečene nedostatke, u izloženom smislu upotpuniti činjenično stanje, te će pravilnom primenom materijalnog prava ponovo odlučiti o postavljenim tužbenim zahtevima.

Predsednik veća - sudija

Nikola Stanojević, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dm